RAHANDUSMINISTEERIUM

Kliimaministeerium
info@kliimaministeerium.ee

Teie 07.11.2026 nr 1-4/26/4287,
KLIM/26-1233/-1K

Meie 22.11.2026 nr 1.1-11/4493-2

Energeetika- ja keskkonnaministri määrus „Kaugküttevõrgu kaudu jaotatud soojuse müügihinna osalise kompenseerimise tingimused ja kord“

Rahandusministeerium toetab eelnõu meie märkustega arvestamise korral.

Energiahindade tõus pole ootamatu, mille vastu peaks ehitama iga-aastast kriisimeedet või sisendama tarbijale lootust maksumaksja abile. Valitsus on hinnatõusu eest hoiatanud ja soovitanud riske maandada nii tarbimise vähendamise, energiatõhususe parandamise kui ka suuremate talviste kuludega arvestamise kaudu.

Eelnõuga kavandatakse kompenseerida kõigile kodutarbijatele 80% kaugkütte müügihinna sellest osast, mis ületab referentshinda 110 eurot megavatt-tunni kohta. Toetus ei sõltu leibkonna sissetulekust, energiakulude tegelikust koormusest ega juba rakendatud energiasäästumeetmetest. See ei ole mõistlik lahendus. Piiratud eelarveraha tuleks suunata neile, kellel on tegelikud toimetulekuraskused. Eelnõust aga ei selgu, kui suur probleem on ja kui paljusid leibkondi see puudutab. Puudub analüüs, millise hinnataseme ja toimetulekuraskuste korral on riigi sekkumine põhjendatud ning kuidas mõjutavad kaugküttekulud eri sissetulekuga leibkondade eelarvet. Kompenseerimine peaks lähtuma probleemi suurusest, mitte valitud meetmest endast.

Juhime tähelepanu, et järgmise aasta eelarve maht ja defitsiidi piir on otsustatud. Ei ole mõistlik alustada uut aastat kohe lisaeelarvega ja rikkuda antud lubadust vähendada eelarvedefitsiiti. Kui Kliimaministeerium leiab, et neil on võimalik suunata kaugküttemajandusse lisavahendeid, tuleks eelistada meetmeid, mis aitavad vähendada soojuse tootmise ja tarbimise kulusid püsivalt, mitte üldist hinnakompensatsiooni.

Laiapõhjaline kompenseerimine vähendab tarbijate ja hoonete omanike motivatsiooni tarbimist vähendada ning energiatõhususse investeerida. Riigi toetus peaks olema sihitud neile, kes hinnatõusuga ise toime ei tule.

Kui Vabariigi Valitsus otsustab siiski kompenseerida kaugkütte hinda eelnõus sätestatud tingimustel, kooskõlastame eelnõu järgmiste märkustega arvestamisel:

- Palume seletuskirjas täiendavalt põhjendada, miks on valitud kõiki tingimustele vastavaid kodutarbijaid hõlmav hinnakompensatsioon ning käsitleda põhjalikumalt sihistatuma toetuse võimalikkust. Seletuskirjas märgitakse, et toetusest saavad kasu ka suurema sissetulekuga leibkonnad ning laiapõhjaline lahendus ei pruugi olla sotsiaalse õigluse ja ressursside jaotuse seisukohalt optimaalne. Selle hinnangu toetamiseks palume lisada info selle kohta, millistes kaugkütte võrgupiirkondades prognoositakse meetme rakendamise perioodil hinna tõusu üle 110 €/MWh ning kui suur osa meetme prognoositavast kulust neile piirkondadele langeb. Seletuskirjas on põhjalikumalt kirjeldatud Narva olukorda, kuid meede võib puudutada ligikaudu 40 võrgupiirkonda ja 15–20 soojusettevõtet. See võimaldaks paremini hinnata, kas laiapõhjaline kompensatsioon on kirjeldatud probleemi lahendamiseks põhjendatud või oleks sama eesmärk võimalik saavutada sihistatumalt ja väiksema riigieelarve kuluga.
- Seletuskirjas on meetme rakendamise kuluks hinnatud 6,5 miljonit eurot eeldusel, et nende kaugkütte võrgupiirkondade kaalutud keskmine hind, kus piirhind ületas 2026. aasta septembris 100 €/MWh, tõuseb detsembris 10%. Samuti märgitakse, et Balti Elektrijaama 11. ploki turule pääsemise korral võib meetme kulu väheneda ligikaudu ühe miljoni euroni. Palume täiendada seletuskirja arvutuskäiku kompenseeritava soojuse prognoositava koguse, kasutatud hindade, hõlmatud võrgupiirkondade jm lähteandmetega. Esitatud andmed peaksid võimaldama kontrollida nii 6,5 miljoni euro suuruse maksimumkulu kujunemist kui ka hinnangut, mille järgi võib kulu väheneda ligikaudu ühe miljoni euroni. Muu hulgas palume selgitada, kuidas mõjutab Balti Elektrijaama 11. ploki tööaeg toetatavate võrgupiirkondade soojuse hinda ja meetme kogukulu. Samuti palume esitada meetme hinnangulise kulu jaotus 2026. ja 2027. eelarveaasta vahel. Toetusmahu arvestused on kriitilise tähtsusega, sest 2027. aasta riigieelarve eelnõus on 2027. aasta sihtotstarbeta reservi mahuks planeeritud 20 miljonit eurot. Reservi mahtu on võrreldes 2026. aastaga vähendatud ning vahendid on arvestatud kogu aasta jooksul tekkida võivate ettenägematutele olukordadele reageerimise vajaduste katteks.
- Eelnõust ei selgu üheselt käibemaksu hüvitamise põhimõte. Paragrahvi 2 lõikes 1 on kompensatsiooni aluseks müügihinna ja käibemaksuta referentshinna 110 €/MWh vahe, kuid kompensatsioonile lisanduvat käibemaksu selles sättes ei käsitleta. Samas tuleb § 3 lõike 3 punktide 3 ja 4 kohaselt näidata taotluses eraldi kompensatsiooni summa ja sellele lisanduv käibemaks ning seletuskirja järgi hüvitatakse soodustus koos käibemaksuga. Palume käibemaksu arvestamine eelnõus ja seletuskirjas üheselt reguleerida ning täpsustada, kas meetme 6,5 miljoni euro ja ühe miljoni euro suurused kuluhinnangud sisaldavad käibemaksu. Ühtlasi teeme ettepaneku sõnastada § 3 lõike 3 punktis 3„küsitava kompensatsiooni summa käibemaksuta“, kui punktis 4 nimetatud käibemaks lisandub sellele eraldi.
- Palume täiendada seletuskirja riigiabi analüüsiga. Seletuskirjas märgitakse, et kompensatsiooni ei laiendata äritarbijatele, kuna sellega kaasneks suure tõenäosusega riigiabi reeglite järgimise vajadus. Samas ei ole analüüsitud, miks ei kujuta kavandatud kompensatsioon endast riigiabi soojuse müüjale, kellele kompensatsioon välja makstakse. Samuti olukord, kus kodutarbija ostab soojust juriidilise isiku, näiteks korteri- või hooneühistu kaudu. Palume seletuskirjas hinnata neid olukordi riigiabi reeglite seisukohalt ning põhjendada, kas kavandatud meetmega kaasneb riigiabi või mitte.

Muud tähelepanekud:

- Palume viia seletuskirjas esitatud kompensatsiooni arvutamise kirjeldus eelnõuga kooskõlla. Eelnõu § 2 lõike 1 järgi lähtutakse 110 €/MWh käibemaksuta referentshinnast, kuid seletuskirja eri osades viidatakse ka 2026. aasta märtsis ja septembris kehtinud soojuse hinnale. Palume selgelt eristada kompensatsiooni arvutamise alusena kasutatav 110 €/MWh referentshind ning seletuskirjas mõju ja maksumuse hindamiseks kasutatud 2026. aasta märtsi ja septembri hinnad ning selgitada, millist rolli iga nimetatud hind meetme arvutuses täidab. Samuti palume kontrollida, et 6,5 miljoni euro suurune kuluhinnang põhineks eelnõus sätestatud arvestuspõhimõttel.
- Palume ühtlustada meetme rakendusperiood. Eelnõu kohaselt hõlmab kompensatsioon 2026. aasta detsembrit ning 2027. aasta jaanuari, veebruari ja märtsi, kuid seletuskirja ühes osas on perioodi alguseks märgitud november 2026.
- Eelnõu § 2 lõike 1 sõnastust tuleks täpsustada. Praeguse sõnastuse järgi kompenseeritakse kodutarbijale „täies ulatuses“ müüdud soojuse müügihinna ja referentshinna vahe „80% ulatuses“, mistõttu ei ole kompensatsiooni määr üheselt arusaadav.
- Eelnõu § 5 ja selle kohta seletuskirjas esitatud selgitus tuleks viia omavahel kooskõlla. Eelnõu järgi peab soojuse müüja tarbijale esitataval arvel kompensatsiooni saamist selgitama, kuid kompensatsiooni summa tuleb näidata üksnes võimalusel. Seletuskirjas on kompensatsiooni summa arvel näitamist kirjeldatud soojuse müüja kohustusena.
- Samuti palume täpsustada kompensatsiooniga seotud dokumentide säilitamise kohustust. Eelnõu § 6 kohaselt võib rakendusüksus nõuda soojuse müüjalt asjakohaseid dokumente ja teavet ühe aasta jooksul alates viimase kompensatsiooni maksmisest, kuid eelnõus ei ole sellele vastavat dokumentide säilitamise kohustust selgelt sätestatud.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Jürgen Ligi
rahandusminister

Rando Kängsepp 5982 5053
Rando.Kangsepp@fin.ee